

Sygn. akt IV 1Ka 239/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lipca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział IV Karny - Odwoławczy, Sekcja ds. postępowań szczególnych i wykroczeń w składzie:

Przewodniczący: SSO Ireneusz Bieniek

Protokolant: st.sekr.sądowy Agata Kaleta

przy udziale oskarżyciela publicznego młodszego aspiranta Urszuli Pęgiel z Komendy Miejskiej Policji w Krakowie

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 lipca 2014 roku sprawy

J. J.

obwinionego o wykroczenie z art. 86 § 1 kw,

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę obwinionego i pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego,

od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa - Podgórze w Krakowie, Wydział XI Karny z dnia 15 kwietnia 2014 roku, sygn. akt XI W 1406/13/P,

zaskarżony wyrok zmienia w ten sposób, że uchyla punkt I zaskarżonego wyroku i orzekając w zakresie zarzutu uznaje obwinionego J. J. za winnego tego, że: w dniu 27 lipca 2012 roku na autostradzie (...) kilometr (...) w K. kierując zespołem pojazdów marki V. (...) o nr rej. (...) wraz z naczepą marki T. o nr rej. (...) nie zachował należytej ostrożności w ten sposób, że przekroczył prędkość administracyjnie dozwoloną i prędkość bezpieczną, przy braku odpowiedniej widoczności na dalszą część drogi, którą się poruszał, czym spowodował zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu lądowym, a następnie uderzył w stojący nieprawidłowo na skrajnym pasie ruchu samochód marki I. o nr rej. (...), to jest wykroczenia z art. 86 § 1 kw i na mocy powołanego przepisu wymierza mu karę grzywny w wysokości 400 /czteryście/ złotych; w pozostałej części przedmiotowy wyrok utrzymuje w mocy i zasądza od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 90 /dziewięćdziesiąt/ złotych tytułem kosztów postępowania odwoławczego, a na rzecz oskarżyciela posiłkowego R. M. kwotę 420 /czteryście dwadzieścia/ złotych tytułem zwrotu wydatków związanych z udziałem jego pełnomocnika w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji.

SSO Ireneusz Bieniek

Sygn. akt IV 1 Ka 239/14

UZASADNIENIE

J. J. został obwiniony o to, że:

w dniu 27 lipca 2012 roku około godz. 10:20 na autostradzie (...) kilometr (...) w K. kierując zespołem pojazdów marki V. (...) o nr rej. (...) wraz z naczepą marki T. o nr rej. (...) nie zachował należytej ostrożności i w trakcie wykonywania manewru omijania z jednoczesną zmianą pasa ruchu z lewego na prawy doprowadził do zderzenia ze stojącym na skrajnym prawym pasie ruchu pojazdem marki I. o nr rej. (...) czym spowodował zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym,

tj. o wykroczenie z art. 86 § 1 kw.

Sąd Rejonowy dla Krakowa - Podgórze w Krakowie, Wydział XI Karny wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2014 roku sygn. akt XI W 1406/13/P orzekł w tym przedmiocie następująco:

I. obwinionego J. J. uznaje za winnego tego, że w dniu 27 lipca 2012 roku około godz. 10:20 na autostradzie (...) kilometr (...) w K. kierując zespołem pojazdów marki V. (...) o nr rej. (...) wraz z naczepą marki T. o nr rej. (...) nie zachował należytej ostrożności w ten sposób, że przekroczył dopuszczalną prędkość administracyjną i prędkość bezpieczną i w trakcie wykonywania manewru omijania z jednoczesną zmianą pasa ruchu z lewego na prawy nie zapewnił sobie odpowiedniej widoczności czym przyczynił się do zderzenia ze stojącym na skrajnym prawym pasie ruchu pojazdem marki I. o nr rej. (...), czym spowodował zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, co stanowi wykroczenie z art. 86 § 1 kw i za czyn ten na mocy art. 86 § 1 kw wymierza mu karę grzywny w wysokości 400 zł (czteryście złotych);

II. na zasadzie art. 627 k.p.k. w zw. z art. 119 k.p.s.w. zasądza od obwinionego J. J. na rzecz oskarżyciela posiłkowego R. M. kwotę 1.000 zł (jeden tysiąc złotych) tytułem zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem w sprawie pełnomocnika;

III. na zasadzie art. 627 k.p.k. w zw. z art. 119 k.p.s.w., art. 118§1 i 4 k.p.s.w. oraz art. 3 ust.1 w zw. z art. 21 pkt.2 ustawy o opłatach w sprawach karnych zasądza od obwinionego J. J. na rzecz Skarbu Państwa częściowe koszty sądowe w kwocie 1.019,80 zł (jeden tysiąc dziewiętnaście złotych 80/100) tytułem częściowego zwrotu piniesionych wydatków oraz kwotę 40 zł (czterdzieści) tytułem opłaty od wymierzonej kary.

Wyrok ten zaskarżyli obrońca obwinionego oraz pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego.

Apelacja obrońcy zarzuca:

I. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia:

- a. poprzez ustalenie, iż M. G. jedynie przyczynił się do zaistnienia kolizji;
- b. poprzez nie dokonanie ustalenia, z jaką prędkością poruszał się obwiniony po zmianie pasa ruchu;
- c. poprzez ustalenie, iż ładunek przewożony przez J. J. był źle zabezpieczony;
- d. poprzez ustalenie, że obwiniony wyłącznie przyczynił się do spowodowania kolizji i jednocześnie wymierzenie mu kary za sprawstwo;

II. naruszenie prawa procesowego, a to:

- a. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 8 k.p.a. poprzez przyjęcie, że materiał dowodowy pozwala na ustalenie, iż
 - M. G. jedynie przyczynił się do zaistnienia kolizji
 - ładunek przewożony przez J. J. był źle zabezpieczony
- b. art. 193 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.w. poprzez brak zasięgnięcia opinii biegłego z zakresu bezpieczeństwa transportu ładunków celem ustalenia poprawności zabezpieczenia ładunku;
- c. art. 169 k.p.k. w zw. z art. 39 § 2 k.p.w. poprzez oddalenie wniosków dowodowych dotyczących przedłożenia przez Browar (...) specyfikacji dotyczącej sposobu załadowania ładunku oraz przesłuchania osób dokonujących załadunku celem ustalenia poprawności zabezpieczenia ładunku;

- a to wszystko miało wpływ na treść rozstrzygnięcia poprzez przypisanie obwinionemu popełnienia wykroczenia z art. 86 § 1 k.w.

W oparciu o powyższe zarzuty apelujący wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie obwinionego

lub

uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Apelacja pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego zaskarża wyrok w części dotyczącej punktu I (w części dotyczącej opisu czynu w zakresie „przyczynienia się” obwinionego do zaistnienia kolizji), zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, a polegający na uznaniu, że obwiniony J. J. w dniu 27 lipca 2012 roku ok. godz. 10:20 na autostradzie (...) kilometr (...) w K. kierując zespołem pojazdów marki V. (...) o nr rej. (...) wraz z naczepą marki T. o nr rej. (...) nie zachował należytej ostrożności w ten sposób, że przekroczył administracyjną i prędkość bezpieczną i w trakcie wykonywania manewru omijania z jednoczesną zmianą pasa ruchu lewego na prawy nie zapewnił sobie odpowiedniej widoczności, czym przyczynił się do zderzenia ze stojącym na skrajnym pasie ruchu pojazdem m-ki I. o nr rej. (...), czym spowodował zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, co stanowi wykroczenie z art. 86 § 1 kw, podczas gdy prawidłowa analiza materiału dowodowego, w tym zwłaszcza opinii biegłego inż. M. P., którą Sąd uznał za pełną, jasną i rzetelną, daje podstawy do przyjęcia, że obwiniony swoim samodzielnym zachowaniem spowodował zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, wskutek czego doprowadził do kolizji a nie jedynie przyczynił się do niej.

W oparciu o powyższy zarzut apelujący wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. I - ym poprzez przyjęcie opisu czynu, zgodnie z wnioskiem o ukarania tj. spowodowanie zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym, co stanowi wyczerpanie znamion ustawowych wykroczenia z art. 86 § 1 kw.

Apelacja obrońcy obwinionego nie jest zasadna, natomiast zarzut apelacji pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego jest zasadny, choć jego uzasadnienie nie w pełni trafne.

Odnosząc się do obu apelacji Sąd Odwoławczy zważył, co następuje:

Skutkiem wykroczenia stypizowanego w art. 86 § 1 kw jest spowodowanie zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym wskutek nie zachowania należytej ostrożności. Pomiędzy brakiem zachowania takiej ostrożności, a skutkiem musi istnieć związek przyczynowo - skutkowy. Nie należy do znamion wykroczenia z art. 86 § 1 kw zaistnienie kolizji wskutek której dochodzi do uszkodzenia mienia, bądź spowodowania tzw. lekkich obrażeń ciała, czyli takich które naruszają czynności narządów ciała na okres trwający poniżej 7 dni. Jeżeli jednak taki dalszy (materialny) skutek, tj. skutek w postaci kolizji czy też obrażeń ciała nastąpi, może on znaleźć wyraz w opisie czynu, choć nie musi, skoro nie należy on do znamion wykroczenia z art. 86 § 1 kw. Już choćby z tego powodu brak jest jakichkolwiek podstaw, aby w opisie czynu zawierać kwestię przyczynienia się do tego materialnego skutku. Przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie o wykroczenie z art. 86 § 1 kw jest kwestia odpowiedzialności obwinionego za skutek w postaci spowodowania zagrożenia w ruchu drogowym, a nie za spowodowanie kolizji czy też „lekkich uszkodzeń” ciała.

Przez spowodowanie zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu lądowym jako jednego ze znamion przepisu art. 86 § 1 kw należy rozumieć takie zakłócenie ruchu, które grozi zderzeniem pojazdów, czy też uderzeniem pojazdu w inną przeszkodę. W doktrynie określa się je mianem zagrożenia sytuacyjnego, czyli chodzi tu o sprowadzenie sytuacji w której istnieje niebezpieczeństwo rozbicia (uszkodzenia) pojazdu. Niebezpieczeństwo to w myśl przepisu art. 86 § 1 kw nie musi mieć bezpośredniego charakteru, dlatego też w doktrynie określa się go mianem quasi materialnego. Nadto ustawa nie odnosi tego niebezpieczeństwa (zagrożenia) do osób lub mienia, a wyraźnie wiąże je tylko z ruchem drogowym. W świetle przepisu art. 86 § 1 kw nie znajduje uzasadnienia pogląd, że musi zaistnieć jakieś zdarzenie, np. w postaci naruszenia czynności narządów ciała człowieka nieosiągającego poziomu wymaganego dla przestępstwa z art. 177 § 1 kk, czy też spowodowania szkody w mieniu. Przy wykroczeniu stypizowanym w art. 86 § 1 kw zmiany w świecie zewnętrznym nie muszą w ogóle nastąpić, a jeżeli do nich dojdzie to mogą one tylko – w procesie dowodowym świadczyć o istnieniu zagrożenia (por. Wykroczenia drogowe, Komentarz –R.A. Stefański, opubl. LEX 2011).

Trafnie Sąd Najwyższy zauważył, że wśród znamion wykroczenia z art. 86 § 1 kw nie ma nieumyślnego uszkodzenia mienia, a zatem przepis ten nie określa w jakikolwiek sposób odpowiedzialności za nieumyślne uszkodzenie mienia (posta. SN z dn. 21 grudnia 2000 r. III KZ 111/00) Wobec powyższego nie trafny jest pogląd, że art. 86 § 1 kw obejmuje skutek materialny w mieniu nienależącym do sprawcy wykroczenia. Między niezachowaniem ostrożności, a zagrożeniem bezpieczeństwa w ruchu drogowym musi istnieć związek przyczynowo - skutkowy. W razie nastąpienia skutków materialnych, np. obrażeń ciała czy szkody w mieniu, wymagane jest istnienie związku przyczynowego między niezachowaniem należytej ostrożności, a spowodowanym zagrożeniem, a nie tym materialnym skutkiem w postaci obrażeń ciała lub wyrządzeniem szkody w mieniu (por. Wykroczenia drogowe, Komentarz –R.A. Stefański, opubl. LEX 2011).

Jeżeli tak, jak w realiach przedmiotowej sprawy inny uczestnik kolizji przyczyni się do tego skutku materialnego wskutek niezachowania należytej ostrożności i spowodowania wcześniejszego zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym to powinien on odrębnie odpowiadać za wykroczenie z art. 86 § 1 kw. Mówiąc inaczej jeżeli przykładowo dwóch uczestników ruchu nie zachowuje należytej ostrożności i każdy z nich swoim zachowaniem powoduje niezależnie od drugiego zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, to każdy z nich powinien odpowiadać w odrębnym postępowaniu, a z uwagi na znamiona wykroczenia z art. 86 § 1 kw do których nie należy spowodowanie skutku w postaci kolizji (uszkodzenie mienia, czy też tzw. lekkich obrażeń ciała) nie ma podstaw do badania, który z uczestników zdarzenia i w jakim stopniu przyczynił się do tego dalszego skutku, który nie należy do znamion wykroczenia z art. 86 § 1 kw. Na marginesie tylko zauważyć należy, iż nawet przy przestępstwie z art. 177 kk gdzie do znamion tego przestępstwa należy skutek w postaci obrażeń ciała czy też śmierci człowieka brak jest wymogu do zawarcia w opisie czynu ustalenia przyczynienia się innych niż oskarżony uczestników ruchu do zaistnienia takiego skutku, chociaż uwzględnienie tego w opisie czynu nie można uznać za naruszenie przepisów. Niewątpliwie jednak wadliwym także przy przestępstwie z art. 177 § 1 kk jest zawarcie w opisie czynu sformułowania, iż oskarżony „przyczynił się” do zaistnienia skutku w postaci obrażeń ciała lub śmierci człowieka skoro do znamion tego przestępstwa należy „spowodowanie” tego skutku, a nie „przyczynienie się” do niego. Kwestia przyczynienia się powinna znaleźć odzwierciedlenie tylko w uzasadnieniu wyroku będącym jego integralną częścią. Z tych powodów Sąd Odwoławczy uwzględnił apelację pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego bowiem aczkolwiek kierujący samochodem marki I. nie zachował należytej ostrożności wskutek czego także spowodował zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, to przedmiotem niniejszego postępowania, nie była jego odpowiedzialność za wykroczenie z art. 86 § 1 kw, a skutek w postaci zaistnienia kolizji nie należy do znamion tego wykroczenia. Odnosząc się do znamion wykroczenia stypizowanego w tym przepisie z przyczynieniem mielibyśmy do czynienia tylko wówczas, gdy nieprawidłowe zachowanie jednego z uczestników ruchu drogowego spowodowałoby, iż drugi z uczestników także zachowałby się nieprawidłowo w sposób wyczerpujący znamiona wykroczenia z art. 86 § 1 kw, natomiast kwestia przyczynienia się do zaistnienia dalszego skutku w postaci kolizji jak również przypisanie, któremuś z uczestników ruchu jej spowodowania, pozostaje poza przedmiotem postępowania o wykroczenie z art. 86 § 1 kw.

W związku z powyższym odnosząc się do apelacji obrońcy obwinionego stwierdzić należy, iż nie jest ona zasadna. Większość zarzutów jest chybiona przede wszystkim dlatego, iż odnoszą się one do braku związku przyczynowo - skutkowego pomiędzy naruszeniem przez obwinionego zasad należytej ostrożności, a skutkiem w postaci kolizji. Tymczasem ów związek przyczynowo - skutkowy powinien być odnoszony nie do kolizji lecz skutku w postaci zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym. W konsekwencji aby ustalić czy do takiego zagrożenia doszło należy hipotetycznie wyeliminować z ustalonego stanu faktycznego stojący na zjeździe z autostrady samochód I. i odpowiedzieć na pytanie czy zachowanie obwinionego samo w sobie wypełniło znamiona niezachowania należytej ostrożności skutkiem czego spowodował on zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu lądowym. W tym miejscu stwierdzić należy, iż brak jest podstaw do kwestionowania opinii biegłego w zakresie ustalenia przedziału prędkości z jaką poruszał się samochód prowadzony przez obwinionego oraz dokonanego w tym zakresie z uwzględnieniem zasady in dubio pro reo ustalenia Sądu (89 km/h). Apelacja obrońcy w tym zakresie jest tylko niezasadną polemiką z prawidłową bardzo szczegółową, jasną i pełną opinią biegłego.

Dla Sądu Odwoławczego nie budzi wątpliwości, iż obwiniony prowadząc, ciężki, obciążony dużą ilością towaru pojazd na zjeździe z autostrady, z prędkością 89 km/h i nie mając – co bardzo istotne - odpowiedniej widoczności na dalszą część drogi jaką miał się poruszać, nie tylko naruszył zasady ostrożności, lecz już samym takim zachowaniem spowodował zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Popełnił zatem wykroczenie z art. 86 § 1 kw już w tym momencie, a zatem wykroczenie to zostało popełnione już wówczas niezależnie od tego, czy samochód marki I. stałby w tym miejscu, w którym się znajdował czy też nie. Nie chodzi zatem o przekroczenie prędkości administracyjnie dozwolonej o 9 km/h do czego błędnie w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 listopada 2013 roku odnosi się Sąd Odwoławczy, lecz o to, iż w warunkach prowadzenia ciężkiego pojazdu i braku odpowiedniej widoczności na dalszą część zjazdu z autostrady, także prędkość administracyjnie dozwolona (80km/h) w sposób znaczny przekraczałaby prędkość bezpieczną.

Wobec powyższego kwestia prawidłowego zabezpieczenia ładunku przewożonego przez obwinionego nie ma żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, a więc oceny czy obwiniony swoim zachowaniem wyczerpał znamiona z art. 86 § 1 kw. Do znamion tego wykroczenia nie należy bowiem spowodowanie skutku w postaci kolizji drogowej z uszkodzeniem mienia bądź „lekkimi” obrażeniami ciała, lecz skutku w postaci spowodowania zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Jeżeli natomiast dalszym skutkiem tzw. materialnym jest właśnie owa kolizja to może to znaleźć odzwierciedlenie w opisie czynu, nie ma jednak żadnych podstaw aby orzekając w granicach znamion wykroczenia z art. 86 § 1 kw obwinionemu ten skutek przypisywać.

Sądowi Okręgowemu znana jest odmienna praktyka orzecznicza wynikająca także z orzeczenia Sądu Odwoławczego z dnia 14 listopada 2013 roku sygn. IV 1 Ka 429/13 (k. 125 i 128-131). Sąd Odwoławczy w tym składzie jej jednak nie podziela. Do ustalenia czy obwiniony popełnił wykroczenie z art. 86 § 1 kw w żaden sposób nie jest konieczne ustalenie związku przyczynowo - skutkowego pomiędzy niezachowaniem należytej ostrożności, a ewentualną kolizją, gdyż ten ostatni element nie należy do znamion wykroczenia z art. 86 § 1 kw, zupełnie odmiennie niż przy przestępstwie z art. 177 § 1 kk. W konsekwencji nie można przyjąć aby czyny karalne stypizowane w art. 86 § 1 kw i art. 177 kk należały do kategorii tzw. czynów przepołowionych, albowiem znamiona tych typów czynów są odmienne jak chodzi o ich skutek.

Jeżeli dalszym skutkiem popełnienia wykroczenia z art. 86 § 1 kw jest uszkodzenie mienia bądź spowodowanie uszczerbku na zdrowiu, to w tym zakresie ustalenia co do związku przyczynowo - skutkowego oraz odpowiedzialności określonych uczestników ruchu drogowego za ten skutek, w odpowiednim stopniu, w zależności od ich przyczynienia się do jego zaistnienia należy czynić w ramach postępowania cywilnego o naprawienie szkody.

Wobec powyższego Sąd Odwoławczy uznając apelację obrońcy za niezasadną, natomiast zarzut apelacji pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego za trafny, chociaż niekonsekwentnie uzasadniony, zaskarżony wyrok zmienił w części opisu czynu, a w pozostałym zakresie wyrok ten utrzymał w mocy i w związku z tym kosztami postępowania odwoławczego obciążył obwinionego (art. 119 kpw w zw. z art. 636 § 1 kpk).

W opisie czynu Sąd Odwoławczy ujął to zachowanie obwinionego, które stanowiło brak zachowania należytej ostrożności i pozostawało w związku przyczynowo - skutkowym ze skutkiem w postaci zagrożenia bezpieczeństwa i tylko to mu przypisał.

Nadto w opisie czynu Sąd Odwoławczy zawarł też dalszy skutek popełnionego wykroczenia w postaci zaistnienia jako skutek materialny i obiektywny popełnionego przez obwinionego wykroczenia, jednakże tego dalszego skutku obwinionemu nie przypisywał albowiem nie należy on do znamion wykroczenia stypizowanego w art. 86 § 1 kw, a zatem pozostaje poza przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie o to wykroczenie.

SSO Ireneusz Bieniek